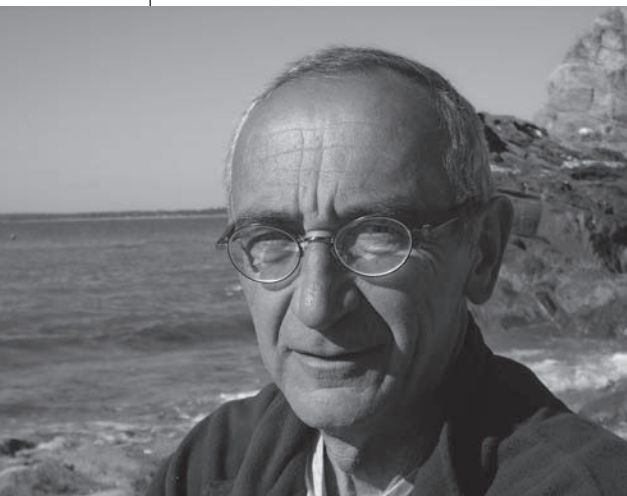

LACKFI JÁNOS

A létezés hadititkai

François de Cornière versei elé

Mennyit kell módosítani a valóságon, hogy költészet legyen belőle? Persze, idétlen kérdés, hiszen melyik valóságról beszélünk? Mutasson bárki olyan realitást, mely nem valamiféle szűrőn keresztül érkezik! De azért a kérdés nem egészen álságos.

Kezdjük újra: mennyit kell módosítani a világon, hogy művészi fotó legyen belőle? Hiszen akkor jó egy kép, ha valószerű, ha életszagú. Mégis kell benne lennie valami elvontnak, valóságfelettinek, miközben a fényképész minden egyes részletet köznapi világból emelt ki.

Hogy mennyire költészet, amit François de Cornière létrehoz? Alig, de kétségtelenül. Nem én szültem a meghatározást, Alexa Károlytól kölcsönöztem, aki Oravecz Imre líráját jellemezte ilyen elképesztő találóan.

Cornière igyekszik minél egyszerűbben fogalmazni, kerüli a kicsicsázott jelzőket, a látványos hangzásokat, a rímeket, túl kattogós ritmusokat, a metaforák képi akrobatikáját. Ha hasonlatot alkot, minél egyszerűbb elemeket rendel egymáshoz: mondjuk tehenet és felhőt, szót és csónakot, betegséget és írásképtelenséget, otthont és színházat. Nem is ezek a költőknél gyakran használatos eszközök szervezik szövegeit. Sokkal inkább azok a jelentés-szétgyűrűzések és -összjátékok, melyek az olvasó fejében lépnek működésbe a minimalista szövegek emésztésekor.

Cornière vérbeli gyűjtögető, összegereblyéz olyan valóságalelemeket, melyek alkalmassá tesznek bennünket nagyon erős (vagy éppen árnyalatnyi, de annál nyugtalanítóbb) érzelmek, érzések átélésére. Fapadon ülés hajó fedélzetén: a boldogság törékenysége, régi filmekben megőrződött időmetszetek, a vakáció valóntúlisága. Sétálás a mocsár mentén: égi-földi távlatok, az ember mulandósága, a létezés kozmikussága, a tiszta örömök keresése. Minderről dehogyan szólna egy szót is, beszéljenek a mondatok, a képek, mindennapjaink apróságai.

Ahogy Thomas Vineau írja a költő kapcsán: „Kétfajta titok van, az egyiket meg kell őrizni, a másikat pedig világgá kültölni.” Létezésünk hadititkainak kutatása és közzététele nemes feladat, a rejtjelezés feloldása az olvasó feladata. Már az egyes kötetcímek is efféle nagyon evidens, mégis megfoghatatlanul titokzatos megfogalmazások tükrei. *Objets trouvés* vagyis *Talált tárgyak* (1982). *Tout doit disparaître* vagyis *Mindennek el kell tűnnie* (1984). *Pour un peu* vagyis *Csaknem* (1989). *Tout cela* vagyis *Mindaz* (1992). *Ces moments-là* vagyis *Egyes pillanatok* (2010). *Nageur de petit matin* vagyis *Hajnali úszó* (2015).

Vajon miféle eszmei tartalom búvik meg a lecsupaszított közlések mögött? Miféle tájban találja magát az olvasó vagy az elemző, miután átadta magát a Cornière-szöveg sodrásának? „Mindent elengedni annyi, mint mindent megtartani”, fogalmaz beszédesen egy helyütt a szerző. Az emlékezés, az emlékek eltűnése, megőrződése áll fókuszának középpontjában. Hasonló igénnyel dolgozik, mint amikor családi életünket dokumentáljuk abszolút magánemberi beidegződésből. Gyermekeink, szüleink, nagyszüleink régi fotói valamiféle időkonzervet hoznak létre, felidézve letűnt ízeket, helyzeteket, eseményeket.

Cornière sokszor keresgél a megfoghatatlan apróságok között: nem az ünnep, a parádé, a katonai tiszteletadás, a bombasztikus jelenetek érdeklík, legfeljebb az azok által keltett hullámmás. Mi bennünk a boldogság, a boldogtalanság, és mi marad belőle, ha már visszahúzódott medrébe, mit hagy vajon a parton? A homok mindig kiszökik markunkból, bármilyen erősen próbáljuk tartani. Kis légáramlat mindig van, még a legnagyobb szélcsendben, még a leggondosabban szigetelt házban is. A hűtő moraja az üres lakásban vagy a gereblyezaj a sétány kavicsán a költő szerint sokkal töményebben tartalmazza létezésünk szép hiábavalóságát, mint a legnagyobb filozófusok összes művei. Egyik szövegében beszámol róla, hogy előadást kellett tartania *Bevezetés a költői kommunikációba* címmel, érdeklődve unatkozó egyetemistáknak, és hogy ugyanabban a teremben levette a polcra Ramuz kötetét, melyhez mintha senki soha nem nyúlt volna még hozzá a költői közlés titkait keresők közül. A költő felüti a könyvet, és ezt olvassa: „Írj mindig verseket, kavard a levegőt, földet és vizet – kevergesz dolgokat és embereket.” Nem olyan ez, mintha a poétai szakma munkaköri leírása lenne?